

Afdækning af litteracitet

.....
Tekst- og opgavesamling B

Polisk

Til elever, der læser og skriver på
polsk som stærkeste sprog

Introduktion

Denne tekst- og opgavesamling anvendes sammen med samtaleark, Spor B.

Tekst- og opgavesamlingen indeholder **tre tekster**:

- Tekst 1: Løven og ræven
- Tekst 2: Skorpionen – et spindeldyr med brod
- Tekst 3: Søvn

Materialet til hver tekst består af **tre dele**:

1. Selve teksten
2. Elevens svarark med spørgsmål til teksten
3. Rettevejledning til tekstens spørgsmål.

Information om **valg af tekst** til eleven finder du i **samtaleark B**.

Anvendelse af tekst- og opgavesamling

Print tekst, elevens svarark og rettevejledning enkelt-sidet og i farver. Giv eleven teksten og elevens svarark og hav selv rettevejledningen liggende foran dig, mens eleven læser teksten og løser opgaverne, så du løbende kan notere elevens svar.

Giv gerne tolken kopier af tekster og elevens svarark, både på dansk og på elevens sprog.

Instruktionerne til, hvordan du gennemfører opgaverne i forbindelse med teksterne, finder du i samtalearket til Spor B.

Skriv elevens svar på opgaverne i dette materiale. Vær opmærksom på, at svarfelterne, f.eks. "Ja" og "Nej", kommer i en anden rækkefølge på elevens svarark, hvis der er tale om et sprog med læseretning fra højre til venstre.

Om oversættelserne

I nogle tilfælde bruges forskellige variationer af det samme sprogs skriftsprog i forskellige lande eller i forskellige

dele af et land. Hvis der findes et officielt standardskriftsprog, er dette anvendt i oversættelserne af de tre tekster.

Tekst 1: "Løven og ræven"

O lwie i lisie

Lew leżał w swojej jaskini. Leżał tam całymi dniami i nocami.

Słyszeć było tylko jego ciche, słabe porykiwania.

– Lew jest chory – myślały zwierzęta i było im go żal.

Zaczęły więc wchodzić do jaskini lwa z małymi podarunkami.

Tylko lis nie wszedł do środka.

Lew zapytał miłym głosem:

– Dlaczego nie wchodzisz, przyjacielu? Wszystkie inne zwierzęta już u mnie były.

– Chciałem wejść – powiedział lis – ale zauważyłem ślady i przestraszyłem się. Wszystkie ślady prowadzą do jaskini, ale żadne z niej nie wychodzą. Dlatego lepiej zostanę na zewnątrz.

Billede: I-K. Eriksson.

Tekst: K. Aronsson & S. Ottosson, Min läsebok. 1993. Bearbejdet.

Tekst 1: "Løven og ræven" - Elevens svarark**Pytania do tekstu „O lwie i lisie”**

Zaznacz odpowiedź TAK lub NIE na następujące pytania dotyczące tekstu.

TAK NIE

1. Czy lew przebywał w swojej jaskini cały czas?
2. Czy lis wszedł do jaskini lwa?
3. Czy lis przyniósł lwu jakieś prezenty?
4. Czy lew pożarł inne zwierzęta?

Na następujące pytania odpowiedz ustnie.

5. Opowiedz własnymi słowami o czym jest tekst.
6. Czy myślisz, że lew był chory? Dlaczego tak sądzisz?
7. Czy lis był mądrzejszy niż reszta zwierząt? Dlaczego tak sądzisz?
8. Czy myślisz, że można się czegoś nauczyć z tej opowieści? Dlaczego tak sądzisz?

Tekst 1: "Løven og ræven" - Rettevejledning

Teksttype: Skønlitterær, fortællende tekst (fabel).

Billedet kan fremme fortolkningen af den implicite information i teksten. For at forstå historien, må læseren være i stand til at læse mellem linjerne. Fablens morale udtrykkes ikke i teksten.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Var løven i sin grotte hele tiden?	X		☐	☐
2	På linjerne	Gik ræven ind til løven?		X	☐	☐
3	Mellem linjerne	Gav ræven løven gaver?		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Havde løven ædt de andre dyr?	X		☐	☐

Kommentarer:

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbne spørgsmål

Formålet med de åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

Spørgsmålene stilles og besvares mundtligt.

6. (Mellem linjerne) Tror du, at løven var syg? Hvordan kom du frem til det?

Kommentarer:

7. (Mellem linjerne) Var ræven klogere end de andre dyr? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

8. Tror du, man kan lære noget af den her fortælling? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål bag linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod"

Skorpion – pajęczak z żądłem

Wkładanie palców w małe otwory w murach lub pomiędzy kamienie w ciepłych krajach to niezbyt dobry pomysł. Trzeba też wytrzeć buty, jeśli przez dłuższy czas stały nieużywane. Być może mają już nowych lokatorów. Bo skorpiony nie lubią światła i chętnie za dnia chowają się w zagłębieniach i innych ciemnych miejscach. Skorpiony żyją w ciepłych krajach na całej kuli ziemskiej, ale rzadko się je widuje.

Zakłuć swą ofiarę na śmierć

Skorpiony mogą być naprawdę jadowite, chociaż większość gatunków nie jest śmiertelnie niebezpieczna dla człowieka. W zależności od gatunku, długość ciała skorpionów może osiągać od jednego do dwudziestu centymetrów, ale wszystkie bez wyjątku mają kolec jadowy na końcu odwłoka. Gdy skorpion chce zabić swoją zdobycz, wygina ogon w górę nad grzbietem i kluje ofiarę, którą przytrzymuje sobie kleszczami. Przestraszony skorpion szybko obraca się w taki sposób, aby zawsze mieć kolec skierowany na przeciwnika.

Skorpiony polują w nocy na duże pająki i inne niewielkie stworzenia. Orientują się w przestrzeni za pomocą kleszczy, chwytają i przytrzymują swoją ofiarę, a następnie uśmiercają ukłuciem kolca jadowego.

Fotografi: Wikimedia Commons.
Tekst: K. Åström, Boken om världen. 2001.

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod" - Elevens svarark**Pytania do tekstu „Skorpion”****Odpowiedz TAK lub NIE na poniższe pytania dotyczące tekstu.**

TAK NIE

1. Czy skorpiony lubią ciemność?
2. Czy *wszystkie* skorpiony mogą zabić człowieka?
3. Czy wszystkie gatunki skorpionów są jednakowej wielkości?
4. Czy skorpiony chwytają swoją ofiarę kleszczami?

Na następujące pytanie odpowiedz ustnie.

5. Opowiedz własnymi słowami, o czym jest tekst.
6. W tekście o skorpionie napisano, że należy wytrzepać buty. Dlaczego należy tak robić? Dlaczego tak myślisz?

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod" - Rettevejledning

Teksttype: Beskrivende faktatekst.

Billedet kan skabe en vis forforståelse. Informationen i teksten er primært udtrykt eksplicit, men det kræver, at elever læser mellem linjerne for at kunne besvare de åbne spørgsmål. Teksten indeholder nogle emnespecifikke ord.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Kan skorpioner lide mørke?	X		☐	☐
2	På linjerne	Kan alle skorpioner slå mennesker ihjel?		X	☐	☐
3	På linjerne	Er alle skorpionarter lige store?		X	☐	☐
4	På linjerne	Fanger skorpionen sit bytte med klørne?	X		☐	☐

Kommentarer:

Spørgsmålene 5-6 stilles og besvares mundtligt.

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbent spørgsmål

Formålet med det åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

6. (Mellem linjerne) I teksten om skorpionen står der, at man bør ryste sine sko. Hvorfor tror du, at man bør gøre det? Kan du fortælle, hvorfor du tror det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 3: "Søvn"

Sen

Wszyscy potrzebują snu, zarówno ludzie, jak i zwierzęta. Dlaczego? Nawet naukowcy nie znają odpowiedzi na to pytanie. Ani na to, co dzieje się, gdy śpimy. Lecz fakt, że potrzebujemy snu nie ulega wątpliwości. Bez snu umieramy.

Sen jest rodzajem odpoczynku. Jednak nie wiesz, co dzieje się wtedy wokół ciebie. W pewnym sensie można powiedzieć, że jesteś nieprzytomny, gdy śpisz. Jednak nie aż tak mocno, by nie można cię było obudzić.

Cykl snu

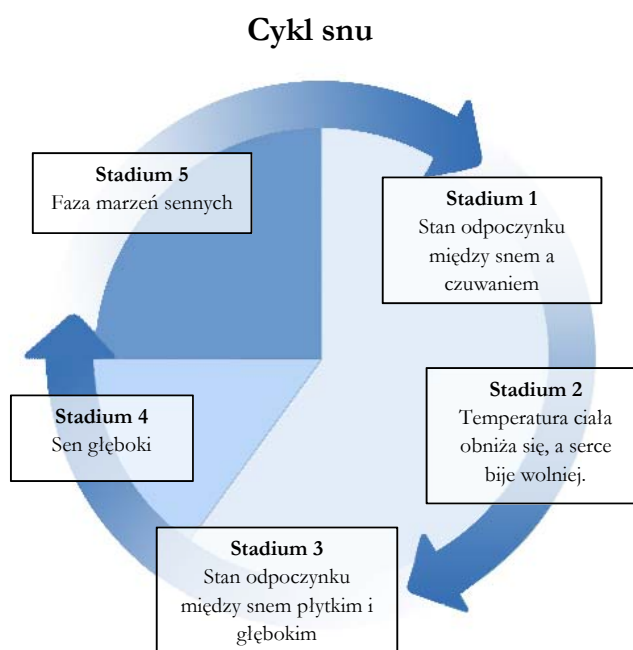
Sen odbywa się w powracających cyklach, które trwają po około 90 minut. Każdy cykl dzieli się na pięć stadiów – patrz diagram cyklu snu poniżej.

Faza marzeń sennych i sen głęboki

Piąte stadium to faza marzeń sennych. Galki oczne poruszają się szybko i wówczas śnimy. Faza marzeń sennych to sen płytki, co oznacza, że nie śpimy zbyt mocno. Marzenia senne powracają co 90 minut i zajmują około jednej czwartej cyklu snu. Innym stadium jest sen głęboki. To wtedy nasz organizm regeneruje się, a nam łatwiej jest uczyć się nowych rzeczy. Podczas snu głębokiego nasze umiejętności utrwala się, a wiedza łatwiej zapada nam w pamięć.

Odsypianie

Jeżeli zdarza ci się nie spać do późna w nocy, pewnie myślisz, że następnego dnia będziesz musiał spać dwa razy dłużej. Ale to nieprawda. Organizm ma zdolność nadrobienia utraconego snu. Jeśli spałeś zbyt krótko, odrobisz to śpiąc głębiej.

Tekst 3: "Søvn" - Elevens svarark

Pytania do tekstu „Sen”

Które z poniższych stwierdzeń są zgodne z tym, co napisano o śnie w tekście? Postaw jeden krzyżyk w polu TAK lub NIE po każdym stwierdzeniu.

TAK NIE

1. Naukowcy wiedzą, dlaczego ludzie potrzebują snu.
2. Podczas fazy marzeń sennych śpimy płytko.
3. Śnimy przez większą część nocy.
4. Łatwiej nas obudzić przed fazą marzeń sennych niż po niej.

Dokończ zdanie stawiając krzyżyk w polu przy odpowiedzi, którą uważasz za właściwą. Możesz postawić tylko jeden krzyżyk.

5. Jeżeli śpimy za krótko przez jedną lub dwie noce...
 - A powinniśmy spać dwa razy więcej następnej nocy, aby odespać.
 - B organizm może to zrekompensować, poprzez głębszy sen następnej nocy.
 - C trzeba położyć się spać dużo wcześniej następnego wieczoru, aby uzupełnić utracony czas snu.

Na następujące pytanie odpowiedz ustnie.

6. Opowiedz krótko własnymi słowami, o czym jest tekst.

Tekst 3: "Søvn" - Rettevejledning

Teksttype: Forklarende faktatekst.

Diagrammet viser søvncyklussens forløb og fordelingen mellem de forskellige søvnstadier. Teksten indeholder flere emnespecifikke ord. Teksten kan forstås uden diagrammet, men spørgsmål 3 og 4 kræver, at eleven kan læse diagrammet og drage en konklusion på baggrund af informationen.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Forskere ved, hvorfor mennesker har brug for søvn		X	☐	☐
2	På linjerne	Under drømmesøvnen sover man overfladisk	X		☐	☐
3	På linjerne	Vi drømmer størstedelen af natten		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Det er lettere at blive vækket før drømmesøvnen end efter drømmesøvnen		X	☐	☐
5	På linjerne	Hvis man har sovet for lidt en eller to nætter...				
		A. har man brug for at sove dobbelt så meget den næste nat, for at indhente søvnen.				☐
		B. kan kroppen kompensere for det ved at sove dybere den næste nat.		X		☐
		C. må man gå i seng ekstra tidligt den næste aften, for at indhente den tabte søvn.				☐

Kommentarer:

Genfortælling

Spørgsmål 6 stilles og besvares mundtligt.

6. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning: